

Kirja-arvostelu

Ilmastonmuutos nyt. Muistiinpanoja maailmanlopusta(?)

TONI EEROLA

Kirjakaupoissa on lukuisia ilmastonmuutosta käsitteleviä teoksia. Yksi näistä on ympäristötoimittaja Pasi Toiviaisen (2007) *Ilmastonmuutos. Nyt. Muistiinpanoja maailmanlopusta*. Se kertoo ilmastonmuutoksen kasvavasta tiedostamisesta 1980-luvulta nykypäivään erikoisesti, ”oman elämänkeran” kautta, itseironiaa ja kritiikkiäkään unohtamatta. Toiviainen hurautti aiheeseen opiskeluaikoinaan ja on seurannut sitä tiiviisti sittemmin ympäristötoimittajan näkökulmasta.

Kirja on hyvin ja sujuvasti kirjoitettu. Luonnontieteilijälle lukeminen on helppoa ja jopa nautinnollista, vaikka teos käsittelee monimutkaisia ja ikäviäkin asioita. Toiviainen vyöryttää 422-sivuisessa kirjassaan hengästyttävän määrän ilmastonmuutostietoutta. Tutkimustietoa ei tyydytä vain esittelemään, vaan siitä keskustellaan. *Venus-teoria*-dokumenttielokuvansa haastatteluissa hän saikin tiedoillaan hämillen jopa maailman johtavia ilmastonmuutostutkijoita. Tämä ja kirja ovat melkoisia saavutuksia arkkitehtitaustaiselle ympäristötoimittajalle.

Tosin näkökulma ilmastonmuutokseen tuntuu ennalta valitulta ja se vie vääjäämättä kirjan loppuosassa kuvailtuun katastrofiin, vaikka Toivianen vakuuttelee näkemyksensä muodostuneen tiedon kertyessä. Kirjan visioon päteekin välillä sanonta ”mitä pahempi, sen parempi”. Toiviainen tuntuu jopa innostuvan mahdollisuudesta, jossa ilmastonmuutos tapahtuu äkillisesti ja Maa muuttuisi tulevaisuudessa Venuksen kaltaiseksi. Hän ajaa näkemystään määrätietoisesti ja suorastaan inttää tutkijoilta sitä tukevia näkemyksiä. Samalla hän ihmettelee epätoivoissaan, miksi ihmiset eivät tee mitään? Skeptikkoja ja ”hällä väliä”-ihmisiä hän kutsuu ympäristönihilisteiksi. Tässä kärsivät ihmis-suhteetkin. Hän on luultavasti vaivannut kanssaihmissiään enemmän kuin vegaani joulupöydässä.

Erään haastattelun jälkeen Toiviainen jäi miettimään, ”oliko kenenkään ylipäätään mahdollista uskottavasti arvioida ilmastonmuutosta ja sen seurauksia ilman, että tunsimme menneitä, kokonaisia sivilisaatioita kaataneita ilmastokatastrofeja?”. Hyvä kysymys. Hän päätyy johtopäätökseen, jossa ”maapallon ilmastollinen menneisyys on avain tulevan ilmastonmuutoksen ymmärtämiseen”. Hän tuokin tietoa geologiasta, massasukupuutoista ja muinaisista sekä meitäkin koskeneista ilmaston-

muutoksista. Tämä on mediakeskustelussa ollut harvinaista. Kun skeptikot tuovat esiin muinaiset ilmastonmuutokset, he haluavat todistaa, että ihmisen lyhytaikainen toiminta ei ole riittävä geologinen voima aiheuttaakseen sellaisen; elämme interglasiaalista aikaa, johon lämpötilan heilahdukset kuuluvat luonnostaan mm. auringonpilkkujen ansiosta. Toiviaisen mukaan muinaisia ilmastonmuutoksia tutkivat tuntuvat kuitenkin elävän aivan omassa maailmassaan. Kieltämättä, ”geologinen maailmankatsomus” tekeekin monet melko kyynisiksi nykyhetken suhteen. Mutta Toivianen kääntääkin tämän pääläelleen: ilmastonmuutoksen aiheuttama katastrofi on mahdollinen nytkin, koska sellaisia on tapahtunut ennenkin. Tähän hän lisää monia ympäristötutkimustuloksia nykyisestä globaalimuutoksesta.

Toiviaisen kirjan loppupuolella kuvaama ”maailmanloppu” tarkoittaa sivilisaation romahdusta. Hän myöntää, että hänen visionsa voi olla tyyppi-esimerkki ns. ilmastokatastrofismista, eli tuomio-päivän julistusten alalajista. Tiedottaessaan katastrofin mahdollisuudesta ja tehdessään elämässään ratkaisuja jotka vähentäisivät ilmastonmuutoksen uhkaa, hän katsoo tekevänsä hyvää. Hänestä on kuitenkin paradoksaalista, että ”länsimaista elämänmuotoa” pitäisi suojella siltä itseltään.

Kirja on avoin, rehellinen, henkilökohtainen ja paikoin rankkakin kuvaus kirjoittajan kokemasta ”ilmastoherätyksestä”. Subjektiivisuudestaan huolimatta se sisältää yllättävän paljon sellaistaakin tietoa, mitä geologit ovat yleisessä keskustelussa kaivanneet. Teos tarjoaa eväitä pohdiskeluun aina luonnontieteilijältä uskonnolliselle moralistille.

Kirjaa lukiessaan voi samalla selailta maailmanlopun maisemia Y. Mongetin (2006) loistavan traagisesti kuvitetussa teoksessa ilmastonmuutoksen seurauksista.

Toiviaisen mukaan vielä on kuitenkin toivoa, jos toimitaan. NYT!

Viitteet

Monget, Y. 2006. The world tomorrow. Scenarios of global catastrophe. New York, Abrams Image, 192 p.

Toiviainen, P. 2007. Ilmastonmuutos. Nyt. Muistiinpanoja maailmanlopusta. Helsinki, Otava, 422 s.

Toni Eerola
GeoLanguage Oy
Tammahaantie 2 A 10, 02940 Espoo
toni_eerola@namura.fi

